

TAURAGĖS KRAŠTAS ŠIANDIEN

AUDRONĖ ANULIENĖ,
TAURAGĖS MAIRONIEČIŲ VADOVĖ

Tauragės rajono žemėlapis. Nuotrauka iš RKIC archyvo

Tauragė – apskrities ir rajono centras. Pagal plotą ir gyventojų skaičių tai mažiausia apskritis Lietuvoje. Ji apima pietinę Žemaitijos etnografinio regiono dalį. Apskritį sudaro Jurbarko, Šilalės ir Tauragės rajonų savivaldybių teritorijos. Tauragės apskritis ribojasi su Klaipėdos, Telšių, Kauno ir Marijampolės apskritimis, o vakaruose – su Karaliaučiaus sritimi. Apskričiai priklauso ir Pagėgių savivaldybė.

Tauragės apskrityje gyvena apie 130 000 žmonių, iš jų miestuose – apie 45 procentai.

Rajono teritorija apima 118 000 ha. Administraciškai rajonas suskirstytas į 8 seniūnijas. Rajone yra apie 56 000 gyventojų, iš kurių mieste – daugiau kaip 35 000. Etninė gyventojų sudėtis: 97 proc. lietuvių, 1,8 proc. rusų, 1,2 proc. kitų tautybių gyventojų.

ŠVIETIMAS

Švietimo istorija Tauragėje prasideda 1507 m., kai miestelyje buvo įkurta pirmoji mokykla. Dabar rajone po neseniai vykusio mokyklų tinklo optimizavimo veikia 3 gimnazijos, 2 vidurinės mokyklos, 13 pagrindinių mokyklų, Jaunimo mokykla, Suaugusiųjų mokymo centras, Muzikos mokykla, Sporto mokykla ir Moksleivių kūrybos centras.

2002 m. Tauragėje pradėjo veikti Kauno technologijos universiteto filialas.

KULTŪRA IR GAMTA

Krašto kultūrinio gyvenimo sklaida rūpinasi Tauragės kultūros centras, viešoji biblioteka, Tauragės „Santakos“ muziejus, Fotografijos galerija, poezijos mėgėjų klubai „Žingsniai“ ir „Vakarutė“. Tauragiškiai džiaugiasi ištaigingais, neseniai renovuotais kultūros rūmais.

Bet kuriuo metų laiku pasigrožėti nuostabia šių apylinkių gamta kviečia Pagramančio regioninis parkas, Lylavos hidrografinis draustinis bei Plynojos aukštapelkės telmologinis draustinis. Rajono teritorijoje yra 13 garsių piliakalnių, nemažai XIX a. – XX a. pr. ir seniau klestėjusių dvarų sodybų, įdomią krašto praeitį galinti papasakoti Tauragės pilis, nemažai kitų lankytinų vietų.

Tauragės apskrities žemėlapis. Nuotrauka iš RKIC archyvo

Tauragės herbas

KRISTINA
KAZLAUSKAITĖ,
MAIRONIETĖ, 3 B KLASĖ

Kaip ir visi kiti didesni Lietuvos miestai, taip ir Tauragė turi savo herbą. Nors mūsų krašto istorija sena ir turtinga, bet Tauragės miesto teises tegavo tik nepriklausomos Lietuvos Respublikos laikais – 1932 metais.

1966–1970 m. prie Lietuvos kultūros ministerijos veikusi Heraldikos komisija koordinavo Lietuvos miestų istorinių herbų atkūrimo ir naujų sukūrimo darbą. Kadangi mūsų miestas neturėjo savo herbo, reikėjo jį sukurti.

1967 m. Tauragės rajono Kultūros skyrius kartu su Kraštotyros draugija paskelbė konkursą miesto herbui sukurti. Šį konkursą laimėjo grafiko Rimtautas Gibavičius. Herbe, raudoname fone, vaizduojamas medžioklės tauro ragas, simbolizuojantis ir senovės medžioklės, ir šio krašto kovas, ir Tauragės miesto vardą.

Naują Tauragės miesto herbą, sukurtą dailininko Juozo Galkaus, Lietuvos Respublikos Prezidentas patvirtino 1997 m. kovo 3 d. Beje, jis labai panašus į ankstesnįjį.

TAURAGĖ

AKVILINA KRASAUSKAITĖ,
MAIRONIETĖ, 3 B KL.

Tauragės miestas įsikūręs Lietuvos vakaruose, Nemuno žemupio lygumoje, per kurią teka graži Jūros upė. Istoriniuose šaltiniuose Tauragė pradėta minėti 1507 m. Miestui pradžia davė Tauragės dvaras, apie kurį žinių randama XV a. rašytiniuose šaltiniuose. Šis dvaras įvairiais laikotarpiais priklausė Vilniaus, Trakų, Žemaitijos, Prūsijos, Brandenburgo, Rusijos, LDK valdovams ir didžiūnams. 1807 m. Tauragėje rezidavo Rusijos caras Aleksandras I. Jis iš čia sekė Prancūzijos-Rusijos karo veiksmus. Apsistojęs Tauragėje, caras rengėsi susitikti su Napoleonu Tilžėje.

Tauragės miesto vardas yra sudarytas iš dviejų žodžių: „tauras“ ir „ragas“. Šio vardo atsiradimas siejamas su tais laikais, kai Tauragės apylinkių miškuose dar gyvavo didingi žvėrys taurai. Žmonės čia rasdavę taurų ragų ir todėl šią vietą pavadinę Taurage. Tauragės vardo kilmės aiškinimų yra ir daugiau. Apie tai pasakojama ne viename mūsų laikus pasiekusiame padavime. Tauragės vardas sie-

jamas ir su kunigaikščio Tauragio vardu, su tauro ragų apdirbimo vieta – taurų ragine, net su vokiškos kilmės žodžiais: „Tau“ ir „Roggen“ (lietuviškai – „rasa“ ir „rugiai“). Kaip ten bebūtų, smagu ištarti keletą bendrašaknių žodžių: „Tauragėje gyvena taurūs žmonės“.

Tauragės miestas išaugęs žemaičių ir skalvių genčių paribyje. XIII a. pabaigoje – XV a. pradžioje šias vietas buvo labai nuniokoję kryžiuočiai.

1499 m. Tauragės vietoje buvo Pajūriu vadintas dvaras. 1507 m. Rašytiniuose šaltiniuose paminėta

(Nukelta į 8 p.)

Tauragės pilis. A. Alachverdijevo nuotrauka

(Atkelta iš 7 p.)

Tauragė. Bajoras Paliatsa Bartošinas tais metais pastatė pirmąją Tauragės bažnyčią, įsteigė prieglaudą ir mokyklą. Anot vyskupo Motiejaus Valančiaus: „Kas ir ko ten mokė, nežinom“, bet paminėtoji mokykla, ko gero, yra seniausia Žemaitijoje. Beje, pats vyskupas lankėsi Tauragėje ir skelbė blaivybės idėją.

Matyt, miestelis sparčiai augo, nes 1539 m. švedų arkivyskupo Magnaus Olauso sudarytame žemėlapyje šalia kitų svarbiausių Lietuvos miestų pažymėta ir Tauragė. Nuo 1567 m. čia kaip pasienio mieste pradėjo veikti muitinė. Tais pačiais metais pastatyta dar viena bažnyčia – evangelikų liuteronų.

1655 m. Tauragę pradėjo valdyti Radvilos. Vienai Radvilaitei ištekėjus už Prūsijos valdovo Fridricho Vilhelmo sūnaus Liudviko, 1687 m. Tauragė tapo Prūsijos dalimi. Į Tauragę ėmė keltis vokiečiai, sustiprėjo evangelikų liuteronų bažnyčia. Tik po gero šimtmečio Lietuvos-Lenkijos valstybės trečiojo padalinimo metu (1795 m.) Rusija su Prūsija susitarė, kad Tauragė priklausys Rusijos imperijai. Carienė Jakaterina II Tauragės dvarą perdavė kunigaikščiui P. Zubovui. Tauragėje tuo laikotarpiu buvo pastatyta rusų cerkvė.

1836 m. visas Tauragės miestelis, buvęs kiek į pietus nuo dabartinio, sudegė. Naujoji Tauragė buvo pradėta atstatinėti naujoje, patogesnėje, aukštesnėje vietoje. 1836–1856 m. pro Tauragę nutiestas naujas, šio krašto ekonomikai, socialiniam gyvenimui svarbus Tilžės–Šiaulių kelias. Po to čia pagyvėjo prekyba, Tauragė pradėjo augti. 1833 m. Tauragėje buvo 630, o 1897 m. 6655 gyventojai.

Lietuviškos spaudos draudimo metais Tauragė tapo svarbiu tarpiniu knygų gabenimo punktu. Nuo 1846 m. iki Nepriklausomybės laikų Tauragės dvarą valdė kunigaikščiai Vasilčikovai. 1898 m. jie įsteigė progimnaziją. Yra pagrindo manyti, kad ne visiems tauragiškiams rusiškos mokyklos patiko, nes 1893 m. Tauragėje buvo išaiškinta ir slapta – daraktorių – mokykla.

I pasaulinio karo metais Tauragė nukentėjo, kaip retas kitas Lietuvos miestas. Beveik visi pastatai buvo sugriauti ar sudegė. Vokiečiams atsitraukus, iš teigiamos pusės juos primindavo tik 1915 m. nutiestas ir šiandien pro Tauragę einantis geležinkelis Lauksargiai–Radviliškis.

Lietuvos nepriklausomybės metais Tauragė tapo svarbiu administraciniu, ekonominiu ir kultūriniu centru. Čia įsikūrė apskrities valdžia. Tarpukariu buvo pa-

statyta nemažai apskrities miestui reikalingų statinių – bankas (1935 m.), ligoninė (1932 m.), šaulių namai (1933 m.) ir kt. Šiandien visi jie vertinami kaip architektūros paminklai.

Senas švietimo tradicijas prieškario Tauragėje tęsė gimnazija, suaugusiųjų gimnazija, žydų progimnazija, mokytojų seminarija, aukštesnioji komercijos mokykla, daugelis kitų kultūros įstaigų.

Antrojo pasaulinio karo metais miestas buvo pavertas griuvėsių krūva. Pokario metais tauragiškiai daug pastangų įdėjo kol atstatė miestą, kol jis tapo pramonės ir kultūros centru. Metams einant jis plečiasi ir gražėja.

Literatūra:

1. Almonaitis V., *Ką šniokščia Jūros rėvos*, Vilnius, 1998.
2. *Tauragės enciklopedija*, Tauragė, 1992.
3. *Tauragės kraštas*, Vilnius, 2007.

Tauragės katalikų bažnyčia. A. Alachverdijevio nuotrauka